

การพัฒนาเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณสำหรับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

นายแสงสิน แพทย์ประพาศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2533

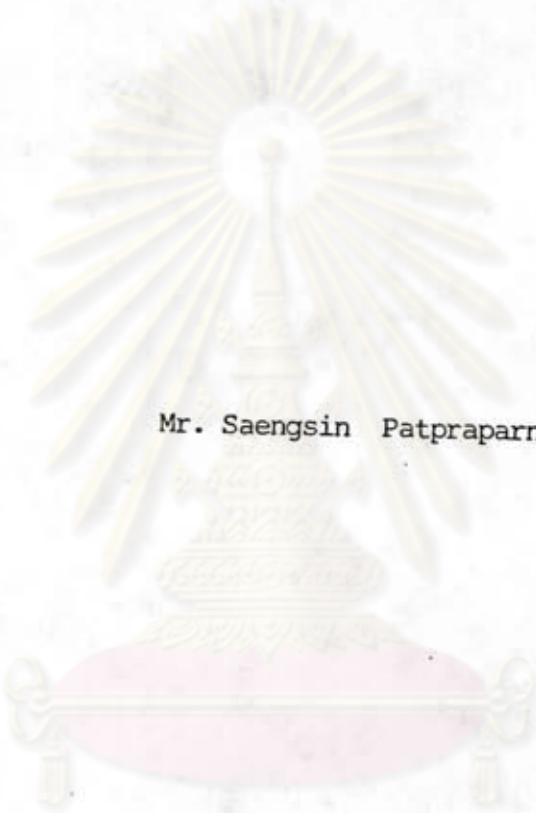
ISBN 974 - 577 - 683 - 1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016892

i 10307 62x

THE DEVELOPMENT OF BUDGET ALLOCATION CRITERIA FOR
PROVINCIAL EDUCATION OFFICE

Mr. Saengsin Patraparn

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University
ISBN 974 - 577 - 683 -1

แสงสิน แพทย์ประพาฬ : การพัฒนาเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณสำหรับสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัด (THE DEVELOPMENT OF BUDGET ALLOCATION CRITERIA FOR
PROVINCIAL EDUCATION OFFICE) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.सनานจิตร สุคนธ์ทรัพย์,
139 หน้า, ISBN 974-577-683-1.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณสำหรับสำนักงานศึกษา
ธิการจังหวัดที่ดำเนินการอยู่ และพัฒนาเกณฑ์ การจัดสรรงบประมาณสำหรับสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัด

จากผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ที่ใช้จัดสรรงบประมาณสำหรับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่
ดำเนินการอยู่รวมทุกหมวดรายจ่ายได้แก่ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงาน
ปลัดกระทรวง แผนพัฒนาของกระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาของ สำนักงานปลัดกระทรวง จำนวน
บุคลากร ขนาดของจังหวัด การคมนาคม การใช้จ่ายงบประมาณที่ผ่านมา เกณฑ์ขั้นต่ำที่ควรจะมี
จัดสรรทดแทนของเดิม และจำนวนงบประมาณที่ได้รับ วิธีดำเนินการจัดทำในรูปคณะกรรมการที่ประกอบ
ด้วยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจากส่วนกลาง โดยอาจมีบุคลากรจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมาให้ข้อมูล
ตามความจำเป็น

เกณฑ์ที่ผู้วิจัยนำเสนอรวมทุกหมวดรายจ่ายเพิ่มเติมจากเกณฑ์ที่ใช้อยู่ได้แก่ นโยบายของ
รัฐบาล บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด แผนพัฒนาประจำปีของสำนัก
งานศึกษาธิการจังหวัดและคำขอของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และมีเกณฑ์บางเกณฑ์ที่ใช้อยู่ แต่
ผู้วิจัยไม่ได้นำเสนอได้แก่ นโยบายของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ขนาดของจังหวัดและ
กิจกรรมพิเศษ หมวดค่าจ้างชั่วคราว เกณฑ์ที่เสนอเพิ่มจากที่ใช้อยู่คืออัตราที่จ้างจริง หมวดค่าตอบแทน
ใช้สอยและวัสดุ มีบางเกณฑ์ที่ใช้อยู่แต่ผู้วิจัยไม่ได้เสนอคือ ปัญหา/งานพิเศษของจังหวัดและ
ลักษณะงานที่ปฏิบัติ หมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง มีเกณฑ์ที่ใช้อยู่แต่ผู้วิจัยไม่ได้เสนอคือ แผน
พัฒนาประจำปีของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จัดให้ตามสัดส่วนที่ขาดแคลน จำนวนโรงเรียน/
หน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัด และสภาพภูมิประเทศ

ภาควิชาบริหารการศึกษา.....
สาขาวิชาบริหารการศึกษาศึกษา.....
ปีการศึกษา2532.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

หนังสือต้นฉบับทูลเกล้าขอวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่ขวานนี้เรียงกันแล้ว

SAENGSIN PATPRAPARN : THE DEVELOPMENT OF BUDGET ALLOCATION
CRITERIA FOR PROVINCIAL EDUCATION OFFICE. THESIS ADVISOR:
ASST.PROF. SNANCHIT SUKONTASAP, Ph.D. 139 PP.
ISBN 974-577-683-1

The objectives of this research were to study the existing criteria and procedures of the budget allocation for Provincial Education Office and to propose the appropriate criteria.

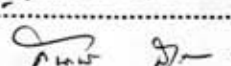
The study revealed that the existing criteria used for budget allocation as a whole were based on policies and development plans of Office of Permanent Secretary, personel, Changwat size, comminucation, actual expenditure in the previous year, minimum requirements, replacement and the budget allocated. The person in charge of budget allocation was a committee, composed of central office officials. Also, the committee might request further information from provincial offices.

The criteria proposed by the researcher were mostly concurrent with the existing criteria. The items added were government policies, roles, plans and budget request of the Provincial Education Office. The existing criteria excluded by the researcher were policies of Provincial Education Office, Changwat size and extra activities.

As for the allocation criteria by catagory, the criterion added for Temporary Wages was number of personel. The excluded criteria for Overtime, Travel, Perdiem and Materials were Changwat problems, extra activities and job characteristics. Also, the annual plan of the Provincial Education Office, shortage, number of schools and educational institutions within the province and physical environment were excluded for Equipment, Buildings and Premise.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร สุคนธ์ทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้
กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น ครบถ้วนถี่รอบคอบถี่ถ้วนมากตลอด ซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งใน
พระคุณเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉวีภา คุปรัตน์ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ทำให้เนื้อหาของ
วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณา ๓ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กรุณาให้สัมภาษณ์อย่างดียิ่ง และขอบคุณ
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้อนุเคราะห์ทุนอุดหนุนในการวิจัยครั้งนี้

แสงสิน แพทย์ประพาส

ผู้วิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ค่าจำกัดความรู้ที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย	8
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	9
ปรัชญาของการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน	9
แนวความคิดเรื่องการจัดสรรงบประมาณ	10
การจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานทางการศึกษาในประเทศไทย	11
3 วิธีดำเนินการวิจัย	40
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	44
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	44
ขั้นตอนในการสร้างเกณฑ์การจักษรรงบประมาณ	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์	46
เกณฑ์การจักษรรงบประมาณให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	47
วิธีดำเนินการจักษรรงบประมาณให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	62
ปัญหาเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีดำเนินการในการจักษรรงบประมาณ	66
ผลกระทบของการจักษรรงบประมาณที่มีต่อการบริหารงาน	67
ข้อเสนอแนะ	69
การนำเสนอเกณฑ์และวิธีดำเนินการที่ใช้จักษรรงบประมาณ ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	71
ความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการทำเกณฑ์และวิธีดำเนินการ ที่นำเสนอไปใช้	74
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	87
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	87
วิธีดำเนินการวิจัย	87
การนำเสนอเกณฑ์และวิธีดำเนินการจักษรรงบประมาณ สำหรับ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	90
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	97

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	100
ประวัติผู้เขียน	128

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดง แผนที่ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานการศึกษา ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำแนกตามหมวดรายจ่าย ปีงบประมาณ 2529	12
2	แสดง แผนที่ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานคณะ กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2529 จำแนกตามหมวดรายจ่าย	16
3	แสดง แผนที่ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณของกรมการศึกษา นอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2529 จำแนกตามหมวดรายจ่าย	20
4	แสดง แผนที่ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณของกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2529 จำแนกตามหมวด รายจ่าย	24
5	แสดง แผนที่ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2529 จำแนกตามหมวด รายจ่าย	26
6	แสดง แผนที่ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณของวิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2529 จำแนกตามหมวดรายจ่าย	29
7	สรุป แผนที่ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณหมวดเงินเดือนและ ค่าจ้างประจำ	31
8	สรุป แผนที่ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณหมวดค่าจ้างชั่วคราว ..	32

สารบัญ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	สรุปเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณหมวดค่าตอบแทน ไร้สอย และวัสดุ	33
10	สรุปเกณฑ์จัดสรรงบประมาณหมวดค่าสาธารณูปโภค	34
11	สรุปเกณฑ์ที่ใช้จัดสรรงบประมาณหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และ สิ่งก่อสร้าง	35
12	สรุปเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนและ รายจ่ายอื่น	38
13	สรุปวิธีที่ใช้ในการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานทาง การศึกษาในประเทศไทย	39
14	แสดง เกณฑ์ที่ใช้จัดสรรงบประมาณให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ปีงบประมาณ 2529 รวมทุกหมวดรายจ่าย	48
15	แสดง เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการจัดสรรงบประมาณให้สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัด ปีงบประมาณ 2529 จำแนกตามหมวด รายจ่าย	49
16	แสดง เกณฑ์ที่สมควรใช้ในการจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานศึกษา ธิการจังหวัดรวมทุกหมวดรายจ่าย ตามความเห็นของศึกษาธิการ จังหวัด	52
17	แสดง เกณฑ์ที่สมควรใช้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดบางหมวดรายจ่าย ตามความเห็นของ ศึกษาธิการจังหวัด	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	แสดง แผนที่ควรใช้พิจารณาจัดสรร งบประมาณให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด รวมทุกหมวดรายจ่าย ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ...	54
19	แสดง แผนที่สมควรนำมาใช้พิจารณาในการจัดสรร งบประมาณให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำแนกตามหมวดรายจ่ายตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	55
20	สรุปเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณสำหรับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและ แผนที่เสนอแนะจากผลการวิจัย รวมทุกหมวดรายจ่าย...	58
21	สรุปเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณสำหรับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและแผนที่เสนอแนะจากผลการวิจัยแยกตามหมวดรายจ่าย	59
22	สรุปวิธีดำเนินการที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณสำหรับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและวิธีดำเนินการ เสนอแนะจากผลการวิจัย	65
23	แสดงผลกระทบของการจัดสรรงบประมาณ จำแนกตามหมวดรายจ่ายต่อการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	68
24	แสดงร่าง แผนที่ผู้วิจัย เสนอเพื่อใช้ในการจัดสรรงบประมาณสำหรับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำแนกตามหมวดรายจ่าย	72
25	แสดงความเห็นของผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับแผนที่ควรใช้ในการจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทุกหมวดรายจ่าย	75
26	แสดงความเห็นของผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการต่อแผนที่ควรใช้พิจารณาจัดสรร งบประมาณให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำแนกตามหมวดรายจ่าย	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	รูปเกณฑ์การ จักสร รงประ มาณสำหรับสำนั กงานศึ กษาธิการจั งหวั ก ข้อเสนอของ กุ่ มตัวอย่าง บั หารและขอ เสนอของ บั หาร รวมทุกห มวกรายจาย	78
28	รูปเกณฑ์การ จักสร รงประ มาณสำหรับสำนั กงานศึ กษาธิการจั งหวั ก ข้อเสนอของ กุ่ มตัวอย่าง บั หารและขอ เสนอของ บั หาร แยกตามห มวกรายจาย	80
29	รูปวิธีค ำเนิ นการที่ใ ช้ในการจั กสร รงประ มาณสำหรับสำนั กงาน ศึ กษาธิการจั งหวั ก วิธีค ำเนิ นการ เสนอจากผล การวิ จัยและ ข้อเสนอของ บั หาร	85

ศูนย์วิทยพั ษากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิท ยาลัย